

Щоразу, як хтось заводить мову про «творчу подорож», мені зводить щелепи.

Для мене це звучить надто пафосно. Надто героїчно.

Єдина творча подорож, яку я здійснюю, обмежується тими трьома метрами, що розділяють задні двері мого будинку і студію, облаштовану в гаражі. Я сідаю за робочий стіл, втуплюю очі в чистий аркуш папери й думаю: «Хіба я не робив те саме вчора?»

Коли я працюю над своїми творами, то не почувуюся Одисеем. Почувуюся радше Сізіфом, який закочує камінь на високу гору. Коли я працюю, то не почувуюся Люком Скайвокером. Почувуюся радше Філом Коннорсом із фільму «День бабака».

Якщо хто не бачив цього фільму або вже його забув, «День бабака» — це комедія 1993 року з Біллом Мюрреем у ролі телесиноптика Філа Коннора. Він застрягає в часовій петлі та прокидається щоранку 2 лютого — на День бабака — у містечку Панксатоні, штат Пенсильванія, на батьківщині Панксатонського Філа, знаменитого бабака, який залежно

від того, побачить він свою тінь чи ні, передбачає ще шість тижнів зими або швидке потепління. Телескопик Філ ненавидить Панксатоні, і містечко стає для нього чимось на кшталт чистилища. Він випробує все, що спадає йому на думку, але ніяк не може вибратися з міста і прокинутися 3 лютого. Зима для Філа нескінченна. Хай що робить герой, щоранку він прокидається в тому самому ліжку в той самий день.

У розпачі Філ звертається до пари п'яничок, які сидять за баром у кегельбані, і запитує: «Що б ви зробили, якби застрягли в одному місці, усі дні були однаковими, а ваші дії не мали жодного значення?»

Це запитання, на яке Філ має відповісти, щоб сюжет фільму просувався далі, але це також запитання, на яке повинні відповісти ми, щоб рухатись далі по життю.

На мою думку, відповідь на це запитання і є твоєю творчістю.

Я, звісно, не перший, хто висловив припущення, що «День бабака» — це, мабуть, *велика* притча нашого часу. Гарольд Раміс, режисер і співсценарист фільму, казав, що він отримав безліч листів від священників, рабинів і ченців, які хвалили духовне посилення фільму, трактуючи його на користь своєї релігії. Але я вважаю, що цей фільм особливо актуальний для людей, які хочуть займатися творчістю.

Причина така: творче життя *нелінійне*. Не пряма лінія від точки А до точки Б. Творче життя — це радше петля або спіраль, у якій ти опиняєшся на новій початковій точці після кожного проекту. Хай який ти є успішний, хай яких сягнув висот, ніколи не буде «кінця». Для творчої людини немає фінішної лінії чи пенсії, окрім хіба що смерті. «Навіть коли ви досягнули величчя, — пише музикант Іен Свеноніус, — та нескінченно мала група людей, яка це помітила, запитає: — Що далі?»

По-справжньому плідні митці, яких я знаю, завжди мають відповідь на це запитання, бо сформували для себе *щоденний режим* — відтворюваний

спосіб роботи, який ізолює їх від успіху, невдач та хаосу в зовнішньому світі. Кожен із них визначив, на що витрачати свій час, і працює над цим щодня, хай там що. Незалежно від того, чи їхній останній твір всі забракують, проігнорують або схвалять, вони знають, що завтра все одно встануть і візьмуться до роботи.

У нас так мало контролю над власним життям. Єдине, що можна по-справжньому контролювати, — це те, на що ми витрачаємо дні. Те, над чим працюємо, і те, як сумлінно це робимо. Це може здаватись перебільшенням, але я дійсно вважаю, що найкращий спосіб творити — це вдати, ніби ти знімаєшся у власному ремейку «Дня бабака»: вчорашній день минув, а завтра може не настати — є лише сьогодні й ти у ньому.

«Кожен може впоратися з викликами одного дня, — так починається уривок із книжки медитацій для колишніх алкоголіків під назвою “Двадцять чотири години на добу” за авторством Річмонда Вокера. — Ми не витримуємо лише тоді, коли додається тягар тих двох жахливих вічностей, що зветься “вчора” й “завтра”».